

Makara, Sergej

Poézia ako modlitba svedomia... : úvaha o zbierke básní Štefana Cífru Čo s takým človekom?

Opera Slavica. 2016, vol. 26, iss. 1, pp. 68-69

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/135548>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Poézia ako modlitba svedomia... Úvaha o zbierke básní Štefana Cifru *Čo s takým človekom?*

CIFRA, Š.: *Čo s takým človekom?* Vyd. Spolok slov. spisovateľov, 2014. 92 str. ISBN 978-80-89727-04-9.

Žijúci klasik slovesného umenia Peter Jaroš o umeleckých hodnotách prvej básnickej zbierky **Štefana Cifru** *Odrieknutý svet* (2001) vyslovil výstižnú myšlienku: „Cifrove básne sú úprimnou svedou človeka dnešných rozporuplných čias v rozpätí posledných dvadsiatich rokov. Neraz sú koncentrované a zhustené ako modlitba.“

Tento výrok harmonizuje aj s mojim poňatím významu **slova** a jeho mnohozmyslovým **posolstvom**, ktoré je najmä v poézii *modlitbou svedomia*, hlbokého vnútorného napätia i metaforickým vyznaním básnika cez prizmu seba k okolitému svetu.

Básnické slovo *Štefana Cifru* v jeho poetickej zbierke **Čo s takým človekom?** (2014) je, podľa mojej mienky, práve takou **metaforickou modlitbou**, odzrkadľujúcou jeho postoj k človeku a spoločnosti, ktorá svojim hlbokým mnohovýznamovým podtextom oslovuje každého, komu nie je ľahostajný vzťah k sebe a cez vlastné svedomie i k okolitej spoločenskej realite.

Z toho vyplýva, podľa môjho vnímania jeho poézie, i pozitívum *originálnej svojráznej poetiky Štefana Cifru*. Je zakódovaná v tom, že básnik svoje *metaforické pocity* vyjadruje akoby *sposedným rozjímaním nad sebou*. Tým *básnickou obrazotvornosťou* magnetizuje čitateľa, aby sa aj on zahĺbil do seba a cez seba i nad zmyslom svojho života, rozširujúc svoj vnútorný pohľad na vlastné svedomie i rozhľad na dianie okolo seba.

Nasvedčuje tomu i samotný **názov** zbierky *Čo s takým človekom?*, ktorý **otáznikom** nepriamo naznačuje čitateľovi, aby s ohľadom na autorom prežité, precítené a básnickým slovom vyjavené sa stalo aj pre neho vnútorným návodom na sebaočistu i na jeho vzťah k peripetiám vonkajšieho sveta. V tom spočíva, podľa mňa, *morálna, etická i umelecká sila jeho poézie*.

Zbierka Štefana Cifru *Čo s takým človekom?* je zložená z dvoch cyklov, ktoré sú súběžne prepojené *lyricko-epickým* zameraním s prelínaním *romantična* i *realistična*. Vyúsťujú do *vypointovanej vízie*, čo pridáva jeho originálnej poetike viacrozmernej prienik do vnútorného prejavu pocitov subjektu.

Básne sú vystavané na *protipólovom* zaostrení, pričom z nich vyžaruje *pozitívna energia*, ktorá aspoň na mňa pôsobila ako želanie *preniknúť* do ich podtextového *významového rozuzlenia*. Posilňovali ma v tom nielen *iskriace metafory*, ale aj ich *rozvážna múdrosť*, ktoré sa nedajú rozlúštiť pri ich *prvom prijímaní*, ale, ako v *modlitbe*, len pri *viacnásobnom precítení*.

Preto si, i na základe vlastného dojmu, dovoľujem vysloviť presvedčenie, že každý, kto si váži *poéziu* ako nevyčerpatelnú *hodnotu*, určite siahne po zbierke Štefana Cifru *Čo s takým človekom?* pre vlastné *duchovné obohatenie*.

Sergej Makara

Ukrajinská literatúra súčasnosti v literárnovednej reflexii

CHLAŇOVÁ, T. a kol.: *Putování současnou ukrajinskou literární krajinou. Prozaická tvorba představitelů tzv. „stanislavského fenoménu“*. Edice Russia Altera. Dějiny – kultura – duchovnosť. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2010. 184 s. ISBN 978-80-87378-41-0.

Podlžnosti v aktuálnom, ale predovšetkým sústredenom poznaní procesov v kultúre, literárnom živote, autorskej tvorbe a v schémach vyrovnávania sa s nedávnou minulosťou, ktorá je podporená názorovým, generačným, poetologickým tlakom spisovateľov v dejoch a ich postojoch v zrýchlenej prítomnosti, v prijímaní a vyrovnávaní sa so spoločenskými aj kultúrnymi zmenami, tie spontánne navonok relativizovali istoty národnej literatúry obsiahnuté v nadnárodnom celku sovietskej literatúry spôsobujú, popri ďalších javoch, nielen odlišné nazeracie aj hodnotiace i hodnotové reakcie súčasníkov na odklon od continuity vývinu. Azda preto sa posledné desaťročia nielen v ukrajinskej spoločnosti, kultúre a umení iniciuje súbežne zložité skupinové aj personálne vyrovnávanie sa s rozčesnutými riešeniami stavu „tu a teraz“ v tých národných literatúrach, ktoré boli donedávna súčasťou širších, či navrstvených organizačných politicko-kultúrnych komplexov. A to ukrajinská literatúra v role objektu interpretácie, výkladu, literárnej kritiky či literárnej histórie, vyrovnávajúcej sa s jej stavom, hodnotami, štruktúrou aontológiou pred i po 90. rokoch 20. storočia reflektuje vo svojej žitej prítomnosti.

Emancipačné procesy v ukrajinskej literatúre vedené zvnútra literárneho života a nasmerované na elimonovanie reziduí tradičného konceptu sovietskej kultúrnej politiky zachytáva v súbore prehľadových náčrtov kolektívna publikácia autorov *Tereza Chlaňová, Věra Lendělová, Alexej Sevruck, Alexandra Stelibská, Jekaterina Gazukina* a *Petra Graycová*, spojená s ukrajínistickými štúdiami na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity, v publikácii *Putování současnou ukrajinskou literární krajinou* s podtitulom *Prozaická tvorba představitelů tzv. „stanislavského fenoménu“*.¹

1 CHLAŇOVÁ, T. a kol.: *Putování současnou ukrajinskou literární krajinou. Prozaická tvorba představitelů tzv. „stanislavského fenoménu“*. Edice Russia Altera. Dějiny – kultura – duchovnosť. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2010. 184 s. ISBN 978-80-87378-41-0.